FIL-PRIM AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

SEDE KOSTITUZZJONALI

IMĦALLEF

ONOR. IAN SPITERI BAILEY LL.M. LL.D.

Illum, it-Tnejn, 25 ta' Marzu, 2024.

Kawża Nru. 3

Rik. Nru. 287/2020 ISB

Mark Calleja (K.I. 142593M)

Vs

1) **Ministru Għall-Edukazzjoni u Impiegi**

2) **Chief Scholarships Officer (Scholarships Unit) fi ħdan il-Ministeru Għall-Edukazzjoni u Impiegi**

Il-Qorti,

Rat ir-**Rikors** ta' Mark Calleja, tat-2 ta' Diċembru 2020, li permezz tiegħu, talab lil din il-Qorti sabiex:

1. *Tiddikjara u Tiddeċiedi illi t-tħaddim tal-'Veterinary Studies Scholarships Scheme' tal-2020, fil-konfront tar-rikorrenti taw lok u ikkostitwixxa ksur tad-drittijiet fundamentali tiegħu senjatament dawk kif sanċiti fl-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta u/jew l-ewwel artikolu tal-Protokoll numru tnax (12) li hemm mal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali;*

2. *Tiddikjara u Tiddeċiedi illi l-'Veterinary Studies Scholarships Scheme Regulations 2020', senjatament artikolu 11 tal-istess, kien leżiv u nkonsistenti mad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif protetti taħt l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta u/jew l-ewwel artikolu tal-Protokoll numru tnax (12) li hemm mal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali;*

3. *Tagħmel dawk l-ordnijiet, toħroġ dawk l-atti u tagħti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tiżgura t-twettiq tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti billi takkorda dawk ir-rimedji effettivi u xierqa fiċ-ċirkostanzi;*

4. *Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-intimati jew min minnhom huma responsabbli għal din il-vjolazzjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti u konsegwentement għall-ħlas ta' kumpens lir-rikorrenti;*

5. *Tillikwida l-istess kumpens, ai termini tal-liġi u tal-Artikolu 41 tal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta;*

6. *Tikkundanna lil intimati jew min minnhom iħallsu l-istess kumpens hekk likwidat lir-rikorrenti;*

U dan wara illi ppremetta:

1. *Illi r-rikorrenti fil-preżent hu student li qed isegwi l-kors ta' studju intitolat "Doctor of Veterinary Medicine" ġewwa l-"University of Veterinary Medicine" f'Budapest l-Ungerija, liema studju hu beda f'Settembru 2014;*

2. *Illi fil-preżent f'Malta ma hawnx Università jew istituzzjoni akkredita li toffri l-kors ta' studju li jwassal sabiex student prospettiv jkun jista' jipprattika l-professjoni ta' Veterinarju. Illi għal din ir-raġuni kull min irid isegwi din il-linja ta' studju jrid isegwi l-istudji tiegħu f'Universitajiet esteri. Illi l-maġġor parti ta' dawn l-istudenti Maltin jinkitbu u jsegwu l-istudji veterinarji tagħhom fl-imsemmija Università ġewwa Budapest stante li hi Università magħrufa internazzjonalment u l-kors isir bl-ilsien Ingliż;*

3. *Illi nhar l-10 ta' Lulju 2020 tħabbar mill-Ministru intimat u mill-Ministeru tiegħu (vide 'Dok. A') illi ser tiġi imnedija għal ewwel darba Skema ossia Borża ta' Studju ġdida intitolata 'Veterinary Studies Scholarship Scheme' li hi maħsuba sabiex studenti li qed isegwu l-kors ta' veterinarju li jwassal għall-Qafas Malti tal-Kwalifiki fil-livell 7 (MQF Level 7) u cioe' li jwassal għal reġistrazzjoni tal-kirurgi veterinarji kif rikonixxut mil-Bord tal-Kirurgi Veterinarji, sabiex kemm studenti preżenti kif ukoll studenti prospettivi, jiġi rimborsat lilhom il-miżata tal-Università li jkunu ħallsu (vide 'Dok. B');*

4. *Illi b'hekk din l-iskema ġiet applikata b'effett retrospettiv stante illi ppermettiet li studenti li diġà jkunu qed isegwu l-imsemmi kors, xorta jkunu ntitolati li jibbenefikaw minn din il-Borża ta' Studju;*

5. *Illi skond ir-reġolamenti ta' din l-iskema ntitolati "Veterinary Studies Scholarships Scheme Regulations" li qed jiġu hawn annessi u mmarkati bħala 'Dok. Ċ', ir-rikorrenti minħabba li hu student preżentement attiv li qed isegwi dawn l-istudji, jidher li jikkwalifika biex japplika ai termini ta' dak stipulat fil-parti intitolat "Eligibility" li tinsab f'Artikolu 4 tal-istess. Ma dana kollu l-istess regolamenti iktar il-quddiem taħt Artikolu 11, intitolat "Value of Awards and Payments" li ma għandu x'jaqsam xejn mal-eliġibilita tal-istudenti, jistipula (b'tipa irqiqa) illi "...no other commencement date prior to 2016 will be accepted";*

6. *Illi din id-data ta' qtugħ tqanqal dubji serji dwar l-oġġettivita u dwar il-motivazzjonijiet li fuqhom tinsab imsejsa. Illi se mai, jekk l-intimati riedu jagħtu applikazzjoni retrospettiva ta' din l-iskema, din l-opportunita' kellha tingħata lil istudenti attivi kollha b'mod ugwali u mhux għal uħud minnhom biss. Illi b'hekk tali data ta' qtugħ ma tirrispettax il-prinċipju ta' trattament ugwali u toħloq diskriminazzjoni sfaċċata bejn studenti li jinsabu fl-istess ċirkostanzi;*

7. *Illi wara li r-rikorrenti lissen l-ilment tiegħu dwar dan il-fatt, intqal lilu mill-intimata 'Chief Scholarships Officer' illi ma kien hemm xejn xi jwaqqfu milli jipproċedi sabiex jissottometti l-applikazzjoni tiegħu liema applikazzjoni tiġi xorta kkunsidrata. Illi sussegwentement ir-rikorrenti proċeda sabiex jissottometti l-applikazzjoni tiegħu;*

8. *Illi nhar il-25 ta' Awwissu 2020, ir-rikorrenti ġie infurmat permezz ta' email mil-'Veterinary Studies Scholarships Scheme Board' hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok. D', illi l-applikazzjoni tar-rikorrenti hi waħda ineligibbli minħabba l-fatt illi hu kien beda l-istudji tiegħu fl-2014 u dan fid-dawl ta' klawsola 11.1 tar-reġolamenti ta' din l-iskema;*

9. *Illi fis-27 ta' Awwissu 2020 u dan skond kif jistiepulaw ir-regolamenti ta' din l-iskema, r-rikorrenti proċeda sabiex*

jappella minn din id-deċiżjoni quddiem l-'Scholarship Appeals Board' fit-terminu lilu prefiss;

10. *Illi nhar id-9 ta' Ottubru 2020, l-'Scholarship Appeals Board' informa lir-rikorrenti bid-deċiżjoni tiegħu kopja hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok. E', illi permezz tagħha kkonkluda inter alia illi l-interpretazzjoni tar-regolamenti da parti tal-'Veterinary Studies Scholarships Scheme Board' kienet waħda korretta u għalhekk l-appell tar-rikorrenti ma setgħax jintlaqa;*

11. *Illi fl-umli fehma tar-rikorrenti, din l-iskema hija bil-wisq inġusta u diskriminatorja għall-aħħar stante li tgħat il-fakultà lil uħud biss u cioe circa 26 mill-istudenti preżenti li jibbenefikaw minn din l-iskema filwaqt illi teskludi minoranza żgħira u cioe circa 4 mill-preżenti studenti milli jibbenefikaw minn din l-iskema u dan mingħajr ebda raġuni loġika u valida fi-liġi;*

12. *Illi fl-umli fehma tar-rikorrenti l-kriterju li fuqu hija imsejsa d-deċiżjoni tal-intimati jew min minnhom illi student li jkun beda l-istudji tiegħu qabel is-sena 2016 ma jkunx eliġibbli li jibbenefika minn din l-iskema u dan minkejja li jkun student preżentement attiv, toħloq diskriminazzjoni u inġustizzja lampanti;*

13. *Illi b'dan il-mod, ir-rikorrenti ġie inġustament diskriminat u ġie imċaħħad mingħajr ebda raġuni valida milli jibbenefika minn dawn il-fondi pubbliċi u dan b'kuntrast ma studenti oħra bħalu li huma ukoll preżentement attivi u li qed isegwu l-istess kors u li tħallew jipparteċipaw u jibbenefikaw minn din l-iskema;*

14. *Illi għalhekk fil-konfront tal-esponenti ġie miksur l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta u/jew l-ewwel artikolu tal-Protokoll numru*

tnax (12) li hemm mal-Konvenzjoni Ewropeja għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali;

Rat id-dokumenti esebiti mar-Rikors promotur (fol 6 sa 36);

Rat id-digriet tagħha kif diversament preseduta li permezz tiegħu l-kawża ġiet appuntata għad-9 ta' Frar 2021 fid-9:15a.m.

Rat ir-**risposta** tal-**Ministru għall-Edukazzjoni u Impiegi u tac-Chief Scholarship Officer (Scholarships Unit) fi ħdan il-Ministeru għall-Edukazzjoni u Impiegi** intavolata fit-22 ta' Diċembru 2020 (fol 42) li permezz tagħha eċċepew:

1. *Illi in limine litis ukoll, jekk kif qed jgħid ir-rikorrent, huwa kellu jinghata il-borza ta'studju intitolata Veterinary Studies Scholarship Scheme, allura r-rimedju li kellu juża r-rikorrenti huwa li jressaq kawża ordinarja kontra s-segretarju permanenti fi hdan il-Ministeru ghall-edukazzjoni u l-Impiegi sabiex il-Qorti tordnalhom illi jirrikonoxxu illi huwa eligibbli ghall-imsemmija borza ta' studju skont is-skema u li għalhekk tikkundannah iħallas id-danni talli huwa naqqas milli jaghtih il-borza ta' studju;*

   *Min-naħa 'l-oħra jekk ir-rikorrent qiegħed jattakka deċiżjonijiet amministrattivi meħuda mill-konvenuti talli giet michuda t-talba, allura huwa messu nieda azzjoni taħt l-**artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** biex iħassar dawk id-deċiżjonijiet amministrattivi, jekk huwa tassew minnu dak li qed jgħid ir-rikorrent li dawk id-deċiżjonijiet ittieħdu b'mod arbitrarju, abbużiv u bi ksur tal-liġi;*

   Huwa evidenti li t-tilwima li r-rikorrent għandu ma' xi wħud mill-intimati mhijiex waħda ta' sura kostituzzjonali, iżda hija waħda ta' għamla amministrattiva, viz. jekk huwa tabilħaqq huwiex eligibbli ghal borza ta' studju skond lis-skema Veterinary Studies Scholarship Scheme;

   *Billi għalhekk ir-rikorrent kellu f'idejh rimedji ordinarji biex jindirizzaw l-ilmenti tiegħu, huwa l-każ li din l-Onorabbli Qorti toqgħod lura milli tinqeda bis-setgħat kostituzzjonali u konvenzjonali tagħha skont l-**artikolu 46(2) tal-***

Kostituzzjoni *u l-proviso tal-**artikolu 4(2) tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta;***

2. *Illi l-esponenti jirrilevaw **Preliminarjament** illi t-talba tar-rikorrenti timpernja fuq ilment ta' ksur ta jew **l-artikolu 14 tal-konvenzjoni Ewropeja**. L-esponenti jecepixxu illi ai termini tal-istess artikolu illi "The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination.." Ghaldaqstant l-azzjoni odjerna kif imressqa mir-rikorrent ma tistax tirnexxi stante illi ilment ghal trattament diskriminatorju jrid jkun allaccat ma ilment ta' ksur ta' dritt fundamentali iehor stipulati fil-Kostituzzjoni ta' Malta jew fil-Konvenzjoni Ewropeja. Konsegwentament it-talba tar-rikorrent safejn tolqot it-talba ghal ksur tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea hija improponibbli u ghandha tigi dikjarata bhala tali;*

3. *Illi safejn l-ewwel talba tar-rikorrenti hija msejsa fuq l-**artikolu 45 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea**, jingħad li r-rikorrent ma indikax fuq liema kawżali jew status huwa allegatament ġie diskriminat. Skont dan l-**artikolu 14**, it-tgawdija tad-drittijiet u libertajiet kontemplati fil-**Konvenzjoni** għandha tiġi żgurata mingħajr diskriminazzjoni għal kull raġuni bħalma huma s-sess, razza, kulur, lingwa, reliġjon, opinjoni politika jew opinjoni oħra, oriġini nazzjonali jew soċjali, assoċjazzjoni ma' minoranza nazzjonali, proprjetà, twelid jew status ieħor. Minn din il-perspettiva, ma ġiex muri li l-allegat trattament diskriminatorju, kien imsejjes fuq xi kawżali ta' status, inkwantu karatteristika personali tiegħu. Għalhekk ġaladarba t-trattament divers imqanqal mir-rikorrent mhuwiex xprunat fuq l-ebda wieħed mill-kawżali li jinsab protett mill-**artikolu 14 tal-Konvenzjoni**, isegwi li minn dan l-aspett, l-istħarriġ konvenzjonali ma jistax jiġi milqugħ;*

4. *Illi miżjud ma' dan, u dan jgħodd kemm għad-dispożizzjoni tal-Kostituzzjoni kif ukoll għal dik tal-Konvenzjoni Ewropea, huwa manifest li l-klawzola tal-iskema li qeghda tigi attakata*

mir-rikorrenti, tapplika indiskriminatament għal kull persuna illi m'ghandiex commencement date qabel is-sena 2016. Għalhekk ir-rikorrent ma jistax jargumenta li ġie żvantaġġat meta mqabbel ma ħaddieħor għaliex dak il-ħaddieħor qiegħed jiġi trattat eżattament bħalu. L-esercizzju li jsir fil-kuntest ta' diskriminazzjoni huwa esercizzju ta' like with like. Li kieku r-rikorrent ma inghatax il-borza ta' studju u studenti ohrajn illi bdew il-kors qabel is-sena 2016 inghataw tali borza, hemmhekk l-ilment tieghu kien jkun korrett, imma dan m'huwiex certament il-kaz fl-ilment odjern;

5. *Illi l-esponenti jecepixxu l-***inapplikabbilita' tal-ewwel artikolu tal-protokoll numru tnax (12) tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem** *stante illi huwa jgħodd biss għall-organi ġudizzjarji tal-Kunsill tal-Ewropa u mhux għall-Qrati Maltin;*

6. *Illi l-esponenti jecepixxu l-inapplikabbilita' tal-***artikolu 41 tat-Trattat tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem** *stante illi huwa jgħodd biss għall-organi ġudizzjarji tal-Kunsill tal-Ewropa u mhux għall-Qrati Maltin;*

7. *Illi safejn it-tieni talba hija msejsa fuq* **l-ewwel artikolu tal-protokoll numru tnax (12) tal-Konvenzjoni Ewropea** *u qed jigi allegat illi l-klawzola numru 11 tas-skema Veterinary studies scholarship Scheme jilledi tali artikolu, l-esponenti jirrilevaw illi fl-ewwel lok, l-ewwel artikolu tal-protokoll numru tnax (12) jistpula illi jrid jezisti dwar dritt sancit bil-ligi. Fil-kaz odjern ma hemm ebda dritt sancit bil-ligi illi persuna tkun eligibbli jew sahanistra tinghata l-borza ta' studju imma biss skema li l-gverna nieda fil-ezekuzzjoni tal-mandat ezekuttiv u amministrattiv tieghu. Fit-tieni lok, l-istess tgawdija ttad-drittijiet u libertajiet kontemplati fil-***Konvenzjoni** *għandha tiġi żgurata mingħajr diskriminazzjoni għal kull raġuni bħalma huma s-sess, razza, kulur, lingwa, reliġjon, opinjoni politika jew opinjoni oħra, oriġini nazzjonali jew soċjali, assoċjazzjoni ma' minoranza nazzjonali, proprjetà, twelid jew status ieħor.*

*Minn din il-perspettiva, ma ġiex muri li l-allegat trattament diskriminatorju, kien imsejjes fuq xi kawżali ta' status, inkwantu karatteristika personali tiegħu. Għalhekk ġaladarba t-trattament divers imqanqal mir-rikorrent mhuwiex xprunat fuq l-ebda wieħed mill-kawżali li jinsab protett mill-**ewwel artikolu tal-protokoll numru tnax (12) tal-Konvenzjoni**, isegwi li minn dan l-aspett, l-istħarriġ konvenzjonali ma jistax jiġi milqugħ;*

8. *Illi l-esponenti jirrilevaw illi r-rikorrent donnu qieghed jissottometti illi huwa ghandu dritt sancit sabiex jottjeni tali borza ta' studju imma ma jaghmel accenn ghal ebda Ligi li taghtih dan id-dritt. Ir-rekwiziti mfissra fil-guidelines huma rekwiziti stabbiliti mill-Gvern wara li l-Ministeru ghall-Edukazzjoni u l-Impjieg ghamel eżercizzju sabiex jara illi l-fondi li hemm prezenti ghal dawn it-tip ta scholarships jolqtu l-massimu ta' nies possibli u jigu accettati l-massimu ta' applikazzjonijiet possibli. Pero m'hemm ebda artikolu fil-ligi illi jistipula illi d-dipartiment governattiv m'ghandhux jaghmel cut-off date. Il-cut-off date imnizzla fil-guidelines saret biex kull min fis-sena akkademika li ġejja jkun qiegħed isegwi kors ikun jista' jibbenefika. Illi huwa inevitabbli illi l-gvern jaghmel cut-off date minhabba s-semplici fatt illi m'huwiex possibili illi tinghat ghajnuna lill kulhadd. Tenut kont dan ma hemm ebda raguni oskura fir-rigward tal-parametri mahruga mill-esponenti u li ghalhekk ma sehh ebda diskriminazzjoni fil-konfront tieghu;*[1]

9. *Illi l-esponenti jagħlqu billi jtennu li ladarba r-rikorrent ma seħħlux juri li ġarrab ksur kostituzzjonali jew konvenzjonali, kif mitluba fl-ewwel u t-tieni talbiet tiegħu, allura lanqas ma jistghu' jiġu milqugħa t-tielet, r-raba, il-hamest u s-sitt talba tiegħu biex jingħata rimedji ohra u kumpens fi flus;*

[1] Vide **Amato Gauci vs. Malta**, il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem: "The Court reiterates that no discrimination is disclosed by a particular date being chosen for the commencement of a new legislative regime, **and that differential treatment arising out of a legislative change is not discriminatory where it has a reasonable and objective justification in the interests of the good administration of justice**. **The use of a cut-off date creating difference in treatment is an inevitable consequence of introducing new systems which replace previous and outdated schemes. Moreover, the choice of such a cut-off date when introducing new regimes falls within the wide margin of appreciation afforded to a State when reforming its policies**."

Rat illi fl-udjenza tad-9 ta' Frar 2021, il-Qorti dderiġiet lill-partijiet sabiex jagħmlu provi u jitrattaw l-ewwel eċċezzjoni preliminari qabel ma ssir il-konsiderazzjoni tal-mertu.

Rat illi fl-udjenza tas-6 ta' Lulju 2021 l-intimati ppreżentaw nota b'żewġ dokumenti (Dok A u Dok B, fol 51 u fol 52 sa 53, rispettivament) u żewġ affidavits, dak ta' Dr Charlene Muscat (Dok CM, fol 54 sa fol 55), b'dokumenti annessi (fol 56 sa fol 80) u dak ta' Prof Anthony Serracino Inglott (Dok ASI, fol 81) b'dokument anness (fol 82) u rat id-dikjarazzjoni tad-difensur tal-intimati li m'għandux aktar provi xi jressaq dwar l-ewwel eċċezzjoni.

Rat illi fl-udjenza tal-21 ta' Ottubru 2021 xehdu **Dr Frank Fabri**, **Profs Anthony Serracino Inglott** u **Dr Charlene Muscat**, ilkoll prodotti mir-rikorrenti.

Rat is-**Sentenza *in parte*** tagħha tat-28 ta' Ottubru 2022 (fol 120) li permezz tagħha l-Qorti ddeċidiet is-segwenti:

> ***Għaldaqstant*** *għar-raġunijiet u l-konsiderazzjonijiet hawn fuq maghmula, din il-Qorti qeghda:*
>
> 1. ***Tichad*** *l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-intimati;*
>
> 2. ***Tordna*** *l-prosegwiment tal-proceduri odjerni.*
>
> *L-ispejjeż ta' din l-istanza għandhom ikunu a karigu tal-intimati.*

Rat illi fl-udjenza tal-20 ta' Jannar 2023, xehdet **Sue Falzon fil-kariga tagħha ta' *Chief Scholarships Officer*** u ppreżentat dokument (Dok SF1, fol 142), kif ukoll **Mario Cutajar, ex-Segretarju Permanenti Ewlieni tal-Gvern**, ilkoll prodotti mir-rikorrent.

Rat ukoll illi fl-udjenza tal-20 ta' Jannar 2023, ir-rikorrent ippreżenta nota (fol.146) b'affidavit tiegħu stess b'dokumenti annessi (fol.147 sa fol. 161). Rat ukoll id-dikjarazzjoni tad-difensur tar-rikorrent li m'għandux aktar provi x'jipproduċi.

Rat illi fl-udjenza tat-8 ta' Mejju 2023, id-difensur tal-intimati ddikjara li mhux ser jagħmel kontroeżami lir-rikorrent iżda ddikjara illi mhux qed jaqbel mal-asserzjonijiet magħmula mir-rikorrenti. Rat ukoll id-dikjarazzjoni tal-istess difensur tal-intimati li m'għandux aktar provi

x'jipproduċi u għalhekk il-Qorti ddikjarat l-istadju tal-ġbir tal-provi magħluq.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet finali estensivi tal-partijiet.

Rat illi fl-udjenza tal-20 ta' Novembru 2023, wara li semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet, bi qbil bejn id-difensuri tal-partijiet ħalliet il-kawża għall-udjenza ta' llum għad-deċiżjoni.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Illi minn qari tar-rikors promotur jirriżulta illi r-rikorrenti qed jilmenta minn leżjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu kif enunċjati fl-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew l-Artikolu 14 u/jew l-Artikolu 12 tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fundamentali kif applikati fil-KAP 319 tal-Ligijiet ta' Malta, u dan peress illi t-tħaddim tal-'Veterinary Studies Scholarships Scheme' tal-2020 u senjatament l-artikolu 11 tal-istess, kien leżiv u nkonsistenti mad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanċiti mill-imsemmija artikoli u dana billi fl-applikazzjoni tagħhom eskludew il-possibilita` tar-rikorrenti li jibbenifika minn borża ta' studju għall-istudji tiegħu u dana stante li hu beda l-istudji tiegħu fl-2014 mentri kien eleġibbli għaliha min beda l-istudju tiegħu mill-2016 'l quddiem.

Illi min-naħa tagħhom, l-intimati jikkontendu preliminarjament illi l-azzjoni tar-rikorrent sa fejn tikkontempla ksur tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea ma tistax tirnexxi stante li ilment għal trattament diskriminatorju jrid ikun allaċċat ma ilment ta' ksur ta' dirett fundamentali ieħor stipulat fil-Konvenzjoni nnifisha jew fil-Kostituzzjoni ta' Malta u għalhekk isostni li l-istess talba hija improponibbli.

Jikkontendu li r-rikorrent naqas milli jindika fuq liema kawżali jew *status* huwa allegatament ġie diskriminat *ai termini* tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea u/jew l-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Isostni li t-trattament divers imqanqal mir-rikorrenti mhuwiex xprunat fuq l-ebda wieħed mill-kawżali indikati fl-Artikolu 14 u għalhekk l-ilment ma jistax jiġi milqugħ. Oltre minn hekk, jispjegaw li huwa manifest li l-klawżola tal-iskema *in kwistjoni* tapplika indiskriminament għal kull persuna li ma bdietx l-istudji tagħha qabel is-sena 2016 u għalhekk ġialadarba l-eżerċizzju li jrid isir huwa li wieħed iqabbel *like with like*, ma seħħet ebda diskriminazzjoni fil-konfront tiegħu.

Jeċċepixxu l-inapplikabbilità tal-ewwel artikolu tal-protokoll numru 12 u tal-Artikolu 41 tal-Konvenzjoni Ewropea stante li dan jgħodd biss għall-organi ġudizzjarji tal-Kunsill tal-Ewropa u mhux għall-Qrati Maltin.

Oltre minn hekk, fir-rigward tal-ewwel artikolu tal-Protokoll numru 12 isostnu li fil-każ odjern ma hemm ebda dritt sanċit bil-liġi sabiex jiġi protett u barra minn hekk ma ġiex muri mir-rikorrent li l-allegat trattament diskriminatorju kien imsejjes fuq xi kawżali ta' *status*, inkwantu karatteristika personali tiegħu u għalhekk l-ilment tar-rikorrent taħt dak l-artikolu ma jistax jiġi milqugħ.

Ikkunsidrat:

Illi mill-provi prodotti, jirriżultaw is-segwenti **fatti**:

Jirriżulta li fl-artikolu 11 (fol 21) tal-*Veterinary Studies Scholarships Scheme Regulations 2020* (minn hawn 'l quddiem imsejħa r-regolamenti) esibiti bħala Dok C mar-rikors promotur jingħad li:

> *For the purposes of this scheme no other commencement date prior to 2016 will be accepted.*

Jirriżulta li fil-korrispondenza datata 25 ta' Awwissu 2020 (Dok D a fol 29), ir-rikorrenti ġie nformat li l-applikazzjoni tiegħu kienet ikkunsidrata bħala "ineleġibbli" għal borża ta' studju u dan *ai termini* tal-klawsola 11.1 tar-regolamenti mill-*Veterinary Studies Selection Board* (minn hawn 'l quddiem imsejjaħ il-Bord).

Jirriżulta illi bid-deċiżjoni tal-i*Scholarships Appeals Board* (minn hawn 'l quddiem imsejjaħ il-Bord tal-Appell) datata 7 ta' Ottubru 2020 (Dok E a fol 31) id-deċiżjoni tal-Bord ġiet ikkonfermata bħala korretta.

Fl-affidavit tagħha **Charlene Muscat,** Chairperson tal-Bord tal-Appell, tispjega li appena ġiet infurmata bl-appell tar-rikorrenti hi sejjħet laqgħa mal-membri tal-Bord tal-Appell sabiex jiġi diskuss il-każ u jkun hemm deċiżjoni dwaru. Tgħid li l-laqgħa saret it-Tnejn 14 ta' Settembru 2020 u kien hemm preżenti għaliha hi u tliet membri oħra, mentri żewġ membri oħra kienu skużati. Tispjega li l-Bord tal-Appell ra l-appell tar-rikorrenti flimkien mal-fajl u d-deċiżjoni tal-Bord tal-Appell kienet li l-Bord kien korrett fl-evalwazzjoni tiegħu u li r-rikorrent ma setax ikun meqjus eleġibbli għaliex hu kien beda l-istudju tiegħu fl-2014 mentri r-

regolamenti kienu jistiplaw li kellhom jiġi kkunsidrati biss kandidati li bdew l-istudju taghhom mill-2016 'il quddiem.

In kontroeżami tispjega li l-irwol tal-Bord tal-Appell huwa li jara li l-proċedura li uża l-Bord tkun waħda korretta u li d-deċiżjoni meħuda tkun tirrispetta r-regolamenti. Tikkonferma li l-Bord irid jinterpreta u jimxi mar-regolamenti kif inhuma.

Fl-affidavit tiegħu, il-**Professur Anthony Serracino Inglott** jgħid li huwa jokkupa il-kariga ta' Chairperson tal-*Veterinary Studies Board* fi ħdan il-Ministeru tal-Edukazzjoni. Jispjega li l-applikazzjoni tar-rikorrenti għal borża ta' studju ġiet irrifjutata unikament minħabba li hu ma kienx eleġibbli taħt l-Artikolu 11.1 tar-Regolamenti minħabba li hu kien beda l-istudju tiegħu fl-2014.

In kontroeżami jispjega li l-irwol tal-Bord kien li tiġi determinata l-eleġibbilità tal-kandidati u sabiex jagħmel l-*interviews* u jpoġġi lill-applikanti fl-iskala skont l-interview, skont ir-regoli mgħoddija lill-Bord.

Jgħid li l-*cut off date*, u ċjoè l-2016, kienet parti mill-istruzzjonijiet u riedet tinqata' linja skont dak il-perjodu. Jispjega li l-Bord m'għandux id-diskrezzjoni jvarja l-proċedura. Jispjega li fil-każ ta' dawk li jiġu meqjusa eleġibbli, xogħol il-Bord huwa mbagħad li jagħmel lista ta' *order of merit* skont l-evalwazzjoni li tkun saret. Jgħid li ma ġiex indikat lilu xi limitazzjoni ta' numru dwar kemm għandhom ikunu eleġibbli għal borża ta' studju. Jgħid li kull minn kien eleġibbli sarlu l-interview. Jgħid li hu ma kienx involut fit-tfassil tar-regolamenti.

Fix-xhieda tiegħu, **Dr Frank Fabri,** bħala Segretarju Permanenti fi ħdan il-Ministeru tal-Edukazzjoni, jgħid illi hu ma jkunx involut fl-istadju tal-operat meta tinħareġ skema għall-borża ta' studju. Jispjega li f'dawn il-każijiet tinħareġ sejħa pubblika li tkun marbuta mar-regolamenti pubbliċi li jkunu ħarġu, imbagħad ikun hemm l-applikazzjonijiet u jkun hemm bord speċifiku sabiex jipproċessa s-sejħiet. Jgħid li l-iskema ħarġet għax il-Ministeru ħass il-bżonn li joħroġ din il-borża ta' studju. Jgħid li f'dan il-każ inħass in-nuqqas ta' kors simili f'Malta u għalhekk il-Ministeru ħass li borża ta' studju f'dan is-sens tkun qegħda tgħin biex iżżid il-valur.

Jispjega li d-data 2016 hija *cut-off date* fir-regolament ippubblikat li kienu ċari mill-bidunett. Jispjega li din saret għax il-Ministeru ħass illi kellu joffri din l-opportunità bħala borża ta' studju lil dawk l-istudenti

wkoll li kienu diġà għaddejjin bil-kors li nfetaħ minn dik id-data 'l quddiem.

Fix-xhieda tagħha **Sue Falzon, Chief Scholarship Officer** tgħid li ilha tokkupa l-istess kariga għall-aħħar seba' (7) snin. Ix-xhud ippreżentat lista ta' min huma l-applikanti li applikaw taħt il-*Veterinary Scholarship scheme* inkluż dawk li ġew rifjutati, li l-Qorti ħadet konjizzjoni tagħha. Tispjega li l-iskema għandha klawsola li tiġi mexxija mir-regolamenti li tgħid li huma eleġibbli dawk li għamlu l-kors mill-2016 'il quddiem u b'hekk l-applikanti kollha kienu eleġibbli ħlief persuna waħda li l-kors tagħha kien jibda' qabel u għalhekk ma kienx eleġibbli. Tikkonferma li kull min kien eleġibbli ngħatawlu l-fondi stante li kien hemm biżżejjed fondi. Tispjega li kien hemm proċess ta' interviews li kull min għadda minnu ngħata l-fondi.

Tikkonferma li l-iskema ġiet varata fl-2020. Tispjega li l-iskema ġiet maħluqa minħabba li hawn Malta m'hawn ebda kors fejn wieħed jista' jsir veterinarju u għalhekk l-istudenti jridu jmorru barra minn Malta fejn il-korsijiet jiswew ħafna flus u b'hekk tnediet l-iskema biex jiġu mgħejjuna l-istess studenti.

Mistoqsija dwar il-fatt li l-iskema applikat b'mod retrospettiv tgħid li l-*cut-off date* ġiet stabbilita meta ġew ikkunsidrati l-fondi disponibbli. Tikkonferma li l-iskema hija waħda lokali u mhux iffinanzjata mill-Unjoni Ewropea. Tispjega li meta tinfetaħ skema ma jistax jittieħed kont tal-individwi jew każi individwali iżda tagħmel l-aħjar użu mill-fondi disponibbli li f'dan il-każ ippermettew li jmorru lura sal-2016.

Mistoqsija jekk meta tittieħed deċiżjoni dwar *cut-off date* ikunx magħruf kemm ser japplikaw persuni tgħid li jkun hemm indikazzjoni ċara. Tispjega li hi ma tkunx taf b'każijiet individwali iżda tkun taf bejn wieħed u ieħor kemm hemm studenti mill-informazzjoni dwar kemm hemm studenti li qegħdin jistudjaw barra minn Malta u jirċievu stipendju minn Malta.

Fix-xhieda tiegħu, l-**Ex Segretarju Permanenti Ewlieni tal-Gvern Mario Cutajar** jgħid li okkupa l-imsemmija kariga minn April tas-sena 2013 sa Mejju tas-sena 2022. Mistoqsi x'involviment kellu fir-rigward tal-iskema jew borża ta' studju intitolata *Veterinary Studies Scholarships Scheme* huwa jgħid li ma kellu l-ebda involviment. Jispjega li dik hi xi ħaġa tal-Ministeru tal-Edukazzjoni u l-involviment tiegħu hu limitat li jara

li d-deċiżjoni tiġi attwata u ddokumentata. Jispjega li l-kuntest tal-iskema kien ilu ġej. Jgħid li ħafna drabi min jistudja għal Veterinarju ma kienx jiġi Malta biex jaħdem u fil-fatt id-dipartiment tal-agrikoltura kien immexxi mit-Taljani. Jgħid li kien parti mill-programm elettorali tal-2013 li l-kors jibda jsir f'Malta u l-isforz biex dan jitwettaq għadu għaddej sal-lum. B'hekk din l-iskema kienet *fall-back position* u dana stante nġustizzja soċjali li kien hemm għadd ta' persuni li xtaqu jagħmlu dan l-istudju imma m'għamluhx minħabba l-prezz tiegħu.

Jghid li hu kien iżomm lura mill-involviment dirett f'din l-iskema stante li kellu t-tifel jistudja f'dan il-qasam. Jgħid li d-deċiżjonijiet ittieħdu kollha mil-Ministeri kkonċernati u hu qatt ma kien involut fihom. In kontroeżami jikkonferma li l-ħidma tiegħu hija waħda amministrattiva.

Fl-affidavit tiegħu, ir-rikorrent **Mark Calleja** jgħid li din il-kawża saret wara li nħarġet għall-ewwel darba mill-Ministeru għall-Edukazzjoni u Impjiegi borża ta' studja bit-titolu *Veterinary Studies Scholarships Scheme* li għalqet fl-24 ta' Lulju 2020 u r-rikorrent ġie kklassifikat bħala ineleġibbli kemm mill-Bord rispettiv u kemm mill-Bord tal-Appell. Jgħid li hu għadu kemm lesta l-istudju tiegħu intitolat *Doctor of Veterinary Medicine* f'Budapest fl-Ungerija b'ċertifikat datat 26 ta' Frar 2021. Jispjega li l-kors li segwa huwa twil ħames snin u nofs u hu bdieh f'Settembru 2014.

Jgħid li fil-preżent f'Malta ma hawn l-ebda istituzzjoni li toffri l-kors ta' studju li jwassal għal professjoni ta' Veterinarju u għalhekk kull min isegwi dan l-istudju jeħtieġ jagħmlu barra minn Malta, u ħafna studenti Maltin jagħżlu l-Università ta' Budapest minħabba li l-kors isir bil-lingwa Ingliża.

Jispjega li l-pagament globali li hu għamel bħala miżata lill-Università f'Budapest kien jammonta għal sebgħa u ħamsin elf, tmien mija u disgħin Ewro (€57,890). Jgħid li kien intitolat għall-istipendju mill-Ministeru intimat.

Jgħid li fl-10 ta' Lulju 2020 tħabbar mill-Ministeru għall-Edukazzjoni u Impjiegi f'Malta li ser tiġi mnedija għall-ewwel darba skema ġdida intitolata *Veterinary Studies Scholarship Scheme* sabiex min isegwi l-kors ta' veterinarju li jwassal għal MQF Level 7 jiġi rimborsat il-miżati mħallsa lill-Università estera. Jispjega li din kellu jkollha effett retrospettiv sabiex studenti li diġà kienu qed isegwu l-kors ikunu intitolati japplikaw u jibbenefikaw minn l-opportunità. Jikkontendi li r-regoli ma

stabbilew ebda limitu fuq kemm persuni setgħu jibbenefikaw. Jgħid li meta ħarġet l-iskema hu kien għadu student attiv u għalhekk issottometta l-applikazzjoni tiegħu stante li kien jissodisfa l-kriterji tal-iskema.

Jispjega li fil-25 ta' Awwissu 2020 ġie mgħarraf mill-*Veterinary Studies Scholarships Scheme Board* li l-applikazzjoni tiegħu ma ġietx milqugħa minħabba li kien beda l-kors fl-2014 mentri r-regolamenti kienu jistipulaw li l-iktar data ta' bidu bikrija li kienet ser tiġi aċċettata kienet l-2016.

Jikkontendi li hu kien eżattament fl-istess pożizzjoni ta' studenti attivi oħra illi l-applikazzjoni tagħhom ġiet ipproċessata ħlief li beda jsegwi l-kors qabel l-2016 u għalhekk isostni li saret inġustizzja miegħu u ġie diskriminat inġustament meta din kienet l-ewwel skema li qatt saret u liema skema kienet intiża biex ikollha effett retrospettiv.

Jispjega li fis-27 ta' Awwissu 2020, intavola appell minn dik id-deċiżjoni u fid-9 ta' Ottubru 2020 l-*Scholarship Appeals Board* infurmah illi l-ewwel Bord kien korrett fid-deċiżjoni tiegħu u għalhekk l-appell ma setax jintlaqa.

Isostni li hu ġie inġustament iddiskriminat u mċaħħad mingħajr ebda raġuni valida u loġika milli jibbenefika minn fondi pubbliċi b'kuntrast ma' studenti oħra li bħalu f'dak il-mument kienu studenti attivi u li kienu qed isegwu l-istess kors fl-istess Università. Jikkontendi li ma jidhirx li hemm raġuni valida u ċjoè kriterji oġġettivi fuq xiex ġiet ibbażata d-deċiżjoni tal-Gvern li min beda l-kors qabel l-2016 ma kellux ikun eleġibbli u b'hekk ġie inġustament diskriminat.

In sostenn tax-xhieda tiegħu, ix-xhud ippreżenta numru ta' dokumenti li l-Qorti ħadet konjizzjoni tagħhom.

Ikkunsidrat Ulterjorment:

Illi mis-**<u>sottomissjonijiet</u>** magħmula mill-partijiet, il-Qorti tislet is-segwenti:

Illi r-rikorrent jibda biex jispjega li l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea jiżgura li t-tgawdija tad-drittijiet u libertajiet kontemplata fl-istess Konvenzjoni tkun mingħajr diskriminazzjoni għal kull raġuni bħalma huma s-sess, razza, kulur, lingwa, reliġjon, opinjoni politika jew opinjoni

oħra, oriġinal nazzjonali jew soċjali, assoċjazzjoni ma' minoranza nazzjonali, proprjetà, twelid jew status ieħor. Jgħid illi abbażi tal-ġurisprudenza stabbilita mill-Qorti Ewropea,[2] l-Artikolu 1 tal-Protokoll Numru 12 jestendi l-ambitu tal-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni għal kwalunkwè dritt stabbilit bil-liġi u għalhekk tintroduċi projbizzjoni ġenerali tad-diskriminazzjoni.

Jikkontendi li mix-xhieda, partikolarment dik ta' Dr Frank Fabri, jidher ċar li l-għan kien li l-iskema jkollha applikazzjoni restrospettiva sabiex min kien diġà student jibbenefika mill-istess skema. Isostni li x-xhieda tal-Profs Serracino Inglott turi kif kien hemm diskussjonijiet fuq studenti partikolari u ċjoè applikanti prospettivi qabel ma nħarġet l-iskema, liema xhieda tikkuntrasta max-xhieda ta' Sue Falzon li qalet li l-ħolqien tad-data tal-qtugħ hija proporzjonata mad-disponibilità tal-fondi. F'dan ir-rigward jistaqsi kif setgħa jsir dan meta fil-mument li nħarġet l-iskema ma kienx disponibbli n-numru preċiż ta' applikanti u miżati rispettivi. Jikkontendi li semmai tali fondi kellhom jitqassmu bejn l-istudenti kollha li kienu attivi f'dak iż-żmien u mhux biss maġġoranza minn dawn l-istudenti jieħdu rimbors sħiħ u minoranza xejn. Isostni li dan ma jirrispettax it-tħaddim tal-prinċipju ta' proporzjonalità.

Isostni li skont ix-xhieda ta' Sue Falzon, il-kalkolu sabiex tittieħed *cut-off date* sar fuq bejn tletin (30) u ħamsin (50) student. Ir-rikorrent jgħid li qabel l-2016 fl-istess università kienu biss erbgħa (4) li qed isegwu l-kors u kien hemm total ta' wieħed u tletin (31) applikazzjoni eleġibbli, b'hekk l-argument tad-disponibilità ta' fondi ma jreġix. Jikkontendi li fl-ebda punt ma ngħata spjegazzjoni sodisfaċenti u ċjoè ġustifikazzjoni xierqa ta' kif proprju waslu għad-data ta' qtugħ tal-2016. Jimplika li l-motivazzjoni primarja kienet li jiġu nklużi dawk l-istudenti li bdew il-kors tagħhom fl-2016 stante li kien hemm persuna partikolari li kellha tibbenefika.

Jgħid li l-kriterju li fuqu hija msejsa d-deċiżjoni li student li beda l-istudju tiegħu qabel is-sena 2016 ma huwiex eleġibbli li jibbenefika minn din l-iskema hija deċiżjoni li ħolqot diskriminazzjoni u nġustizzja lampanti u naqset milli tosserva l-prinċipji ta' ġustizzja naturali u b'hekk tali deċiżjoni tikkostitwixxi abbuż mis-setgħa ta' awtorità pubblika billi d-deċiżjoni hija msejsa fuq konsiderazzjonijiet irrelevanti. Isostni li minkejja li fejn tidħol diskrezzjoni pubblika l-marġini mogħtija lill-istat huma wiesa' xorta għandha tintuża b'mod ġust u proporzjonali. In

[2] Issir referenza għal **Savez crkaca "Rijec zivota" u oħrajn v. Il-Kroazja**, **Sejdic and Finici v. Bosnia and Herzegovina** u **Biao v. Denmark**

sostenn ta' dan jirreferi għad-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea **Belgian Linguistic**.

In vista tas-suespost, ir-rikorrent isostni li din il-Qorti għandha tillikwida kumpens fil-konfront tiegħu li jammonta għall-miżati tal-Università u ċjoè l-ammont ta' sebgħa u ħamsin elf, tmien mija u disgħin Ewro (€57,890) li hu ħallas f'miżati.

Min-naħa tagħhom l-intimati l-**Ministru għall-Edukazzjoni u Impjiegi u c-Chief Scholarships Officer (Scholarships Unit) fi ħdan il-Ministeru għall-Edukazzjoni u Impjiegi** jibdew biex jgħidu li l-lanjanza tar-rikorrent kien tagħmel iżjed sens kieku ġiet mistħarrġa mil-lenti ta' għemil amministrattiv *ai termini* tal-Artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Isostnu li l-aġir lamentat iwieġeb biss għalih ic-Chief Scholarships Officer u għalhekk il-Ministru għandu jiġi liberat mill-osservanza tal-ġudizzju.

Jissottomettu li l-Protokoll 12 tal-Konvenzjoni Ewropea mhuwiex applikabbli għal Malta stante li ma ġiex traspost fil-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta u għalhekk din il-Qorti għandha tapplika l-ġurisprudenza kostanti li tgħid illi kwalunkwe diskriminazzjoni trid issib ruħha f'waħda jew iżjed mill-kapi indikati fl-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni u/jew l-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Isostnu li l-lanjanza tar-rikorrent ma tikkonfigura b'ebda mod ma xi waħda mill-kapijiet kemm tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea kif ukoll tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Oltre minn hekk, fir-rigward tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea ir-rikorrent naqas milli jallaċċa d-diskriminazzjoni allegata minnu ma dritt jew libertà oħra li jinsabu fil-konvenzjoni u għalhekk li jiġi invokat l-istess artikolu hija xi ħaġa mproponibbli.

Jikkontendu li r-rikorrenti kien ikollu raġun jilmenta minn diskriminazzjoni jekk kemm-il darba wieħed mill-erbgħa studenti li bdew il-kors miegħu, u ċjoè qabel l-2016, b'xi mod ibbenefikaw mill-iskema u ġialadarba ma seħħx dan u bbenefikaw biss dawk li bdew il-kors fis-sena 2016 'l quddiem ma kien hemm ebda trattament diskriminatorju. In sostenn ta' dan jirreferi għad-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea fl-ismijiet **Amato Gauci v. Malta**. Isostnu li l-lanjanza tar-rikorrent hija proprja dwar *cut-off date* li kien inevitabbli u kellha ssir.

Jispjega li sabiex jirriżultaw l-elementi misjuba fl-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni jeħtieġ li l-imġieba diskriminatorja tkun taqa' taħt waħda

mill-kapijiet ta' diskriminazzjoni hemm kontenuti u f'dan ir-rigward jirreferi għad-deċiżjoni ta' din il-Qorti, diversament preseduta, fl-ismijiet **Ivan Vella v. Avukat Ġenerali**, deċiża fid-19 ta' Mejju 2011 kif ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali fil-25 ta' Novembru 2011. Isostni li r-rikorrent naqas milli jorbot l-ilment tiegħu ma' wieħed minn dawn il-kapijiet u għalhekk ma jistax jinvoka dik il-protezzjoni.

Fil-każ tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea jsostnu li dan għandu jkun marbut ma' xi dritt ieħor sostantiv li jinsab protett fl-istess Konvenzjoni[3]. Oltre minn hekk, l-ilment tar-rikorrent mhu marbut mal-ebda waħda mill-kawżali kontenuti fl-artikolu u għalhekk lanqas biss jista' jibda. In sostenn ta' dan jirreferi għad-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Ian Peter Ellis et v. Avukat Ġenerali et** deċiża fl-24 ta' Ġunju 2016.

Isostnu li, *dato ma non concesso* li wieħed kellu jammetti li l-azzjoni tar-rikorrenti tissodisfa l-presupposti kollha tal-liġi biex din tkun tista' tiġi proposta, xorta waħda mill-aspett fattwali r-rikorrent ma jistax jilmenta minn ebda trattament diskriminatorju u dana stante li kif jemerġi b'mod ċar mix-xhieda ta' Sue Falzon, il-*cut-off date* kellha tkun is-sena 2016 u kienu eleġibbli biss dawk li applikaw wara dik id-data. Jissottomettu li r-rikorrent naqas milli juri li huwa vittma ta' diskriminazzjoni fil-konfront tiegħu u naqas ukoll milli juri li kwalunkwe trattament divers li huwa seta' sofra kien jinkwadra taħt wieħed mid-diversi kapi elenkati taħt il-Kostituzzjoni u taħt il-Konvenzjoni Ewropea. Isostnu li naqas ukoll milli juri li d-deċiżjoni dwar il-*cut-off date* ma kinitx ibbażata fuq xi raġuni xierqa jew oġġettiva. Jissottomettu li kif riportat fis-sentenza fuq ċitata ta' **Amato Gauci** *cut-off date* tippresupponi l-bidu ta' xi ħaġa li tiġi varata, u l-bidu se jippresupponi li min ġie qabel ma jikkwalifikax u b'daqshekk ma tirriżulta ebda diskriminazzjoni.

Ikkunsidrat Ulterjorment:

La darba magħrufa l-provi u s-sottomissjonijiet tal-partijiet, il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra u tiddeċiedi dwar l-eċċezzjonijiet mqajma mill-partijiet.

Il-Qorti tosserva li l-ewwel eċċezzjoni tal-intimati diġà ġiet deċiża permezz ta' deċiżjoni in parte tagħha tat-28 ta' Ottubru 2022 (fol 120).

[3] Issir referenza għad-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Enrietta Bianchi et v. Avukat Ġenerali et** deċiża fl-24 ta' Ġunju 2011

<u>Eċċezzjoni li l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea huwa improponibbli</u>

Permezz tat-tieni eċċezzjoni tagħhom, l-intimati jeċċepixxu illi l-ksur tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea huwa improponibbli stante illi ilment għal trattament diskriminatorju *ai termini* ta' dan l-artikolu jrid ikun allaċċat ma ilment ta' ksur ta' dritt fundamentali ieħor stipulati fil-Kostituzzjoni ta' Malta jew fil-Konvenzjoni Ewropea.

F'dan ir-rigward il-Qorti tosserva l-insenjament tal-Qorti Kostituzzjonali fid-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet **Formosa Mark v. L-Avukat Ġenerali** deċiża fil-31 ta' Mejju 2023[4] fejn il-Qorti waslet għas-segwenti konklużjoni:

> *Kif sewwa qalet l-Ewwel Qorti, l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea m'għandux eżistenza awtonoma, iżda huwa kumplimentari għad-drittijiet l-oħra protetti mill-istess Konvenzjoni. Għalhekk mhuwiex proponibbli lment ibbażat biss fuq l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni, peress li tali lment jista' jsir biss jekk jiġi abbinat ma' xi dritt ieħor sanċit mill-Konvenzjoni. Fil-fatt, dan l-artikolu nnifsu jipprovdi illi l-projbizzjoni ta' agir jew trattament diskriminatorju kontemplata f'dan l-artikolu tirrigwarda l-garanzija tat-"tgawdija tad-drittijiet u libertajiet kontemplati f'din il-Konvenzjoni.". Kif ġie spjegat fis-sentenza fl-ismijiet* ***Molla Sali v. Greece*** *(QEDB, 19/12/2018):*
>
> > *"The Court has consistently held that Article 14 of the Convention complements the other substantive provisions of the Convention and the Protocols thereto. Article 14 has no independent existence since it has effect solely in relation to "the enjoyment of the rights and freedoms" safeguarded thereby. Although the application of Article 14 does not presuppose a breach of those provisions – and to this extent it is autonomous – there can be no room for its application unless the facts at issue fall within the ambit of one or more of them. The prohibition of discrimination enshrined in Article 14 thus extends beyond the enjoyment of the rights and freedoms which the Convention and the Protocols thereto require each State to guarantee."*

---

[4] Liema insenjament ġie kkonfermat ukoll fid-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Ryan Refalo v. l-Avukat tal-Istat** deċiża fit-12 ta' Lulju 2023.

26. Għalhekk, ġaladarba l-attur naqas milli jabbina dan l-ilment ma' xi dritt jew libertà oħra kontemplata fl-istess Konvenzjoni, l-ilment tal-attur a bażi tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni huwa inammissibli u m'hemmx lok li din il-Qorti tidħol fi kwistjonijiet li jolqtu l-mertu ta' dan l-ilment

Il-Qorti m'għandha x'iżżid ma' dan l-insenjament ħlief li tagħmlu tagħha.

Għalhekk ser tgħaddi biex tilqa' t-tieni eċċezzjoni tal-intimati u għaldaqstant tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tat-talbiet rikorrenti sa fejn għandu x'jaqsam l-Artikolu Erbatax tal-Kovenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

<u>Eċċezzjoni dwar l-inapplikabbilità tal-Ewwel Artikolu tal-Protokoll Numru Tnax tal-Konvenzjoni Ewropea</u>

Permezz tal-ħames eċċezzjoni tagħhom, l-intimati jeċċepixxu li l-Ewwel Artikolu tal-Protokoll numru Tnax tal-Kovenzjoni Ewropea huwa inapplikabbli għal dawn il-proċeduri stante illi huwa jgħodd biss għall-organi ġudizzjarji tal-Kunsill tal-Ewropa u mhux għall-Qrati Maltin.

F'dan ir-rigward il-Qorti tosserva wkoll u għal darb'oħra l-insenjament tal-Qorti Kostituzzjonali fid-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet **Mark Formosa v. L-Avukat Ġenerali** deċiża fil-31 ta' Mejju 2023 fejn il-Qorti waslet għas-segwenti konklużjoni:

31. Il-Qorti tqis li l-appellant ma għandux ragun. Għalkemm huwa minnu li l-Istat Malti rratifika t-Tnax-il Protokoll, xorta waħda dan l-Protokoll ma jistax jingħata effett minn din il-Qorti ladarba ma jifformax parti mill-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta. Fil-fatt, l-Artikolu 2 tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta ma jagħmel l-ebda referenza għal dan il-Protokoll fid-definizjonijiet mogħtija għat-termini "Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fondamentali" u "Konvenzjoni":

> *"Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fondamentali" tfisser dawk id-drittijiet u libertajiet elenkati fl-artikoli 2 sa 18 (inklużi) tal-Konvenzjoni u l-artikoli 1 sa 3 (inklużi) tal-Ewwel Protokoll, l-artikoli 1 sa 4 (inklużi) tar-Raba' Protokoll, l-artikoli 1 u 2 tas-Sitt Protokoll u l-artikoli 1 sa 5 (inklużi) tas-Seba' Protokoll li hemm mal-*

> *Konvenzjoni, liema artikoli qegħdin jinġiebu fl-Ewwel Skeda;*
>
> *"Konvenzjoni" tfisser il-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali ffirmata f'Ruma fl-4 ta' Novembru, 1950 u l-Ewwel, it-Tieni, t-Tielet, ir-Raba', l-Ħames, is-Sitt u s-Seba' Protokolli li hemm magħha ffirmati f'Pariġi fl-20 ta' Marzu 1952, u fi Strasbourg fis-6 ta'Mejju 1963, 6 ta' Mejju 1963, 16 ta' Settembru 1963, 20 ta' Jannar 1966, 18 ta' April 1983 u 22 ta' Novembru 1984, rispettivament;"*

> *32. **Għalhekk huwa ċar li l-Qrati Maltin m'għandhomx ġurisdizzjoni sabiex jiddeterminaw ilmenti bbażati fuq it-Tnax-il Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea**[5] u għaldaqstant dan l-aggravju qiegħed jiġi miċħud.*

Il-Qorti m'għandha x'iżżid ma' dan l-insenjament ħlief li tagħmlu tagħha.

Għalhekk ser tgħaddi biex tilqa' l-ħames eċċezzjoni tal-intimati u għaldaqstant tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tat-talbiet rikorrenti sa fejn għandu x'jaqsam l-Ewwel Artikolu tal-Protokoll numru Tnax tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

<u>Eċċezzjoni li l-Ministru għall-Edukazzjoni u l-Impjiegi mhuwiex il-leġittimu kontradittur</u>

L-intimati, għalkemm ma tressqitx bħala eċċezzjoni preliminari, fis-sottomissjonijiet tagħhom isostnu li l-aġir lamentat ma jirrispondix għalih l-intimat Ministru u għalhekk għandu jiġi liberat mill-osservanza tal-ġudizzju.

Il-Qorti tosserva li filwaqt li huwa minnu li l-lanjanza tar-rikorrenti tikkonċerna l-aġir tac-Chief Scholarships Officer, xorta jibqa' l-fatt li l-Ministru kkonċernat jifforma parti intergrali mill-proċess tal-boroż ta' studju u dana stante li jsiru għan-nom tal-Ministeru kkonċernat. B'hekk għandu interess f'dawn il-proċeduri li jistgħu jwasslu għal rimedju fi ħlas ta' danni favur ir-rikorrenti li f'dak il-każ ikun responsabbli għalih il-Ministeru kkonċernat u mhux ic-Chief Scholarships Officer. B'hekk din

[5] Emfażi tal-Qorti

il-Qorti tqis li l-Ministru għall-Edukazzjoni u Impjiegi għandu interess li jkun parti f'dawn il-proċeduri.

Għalhekk din il-Qorti sejra tgħaddi biex tiċħad l-ilment tal-intimati f'dan ir-rigward.

Kunsiderazzjonijiet fil-mertu:

L-ewwel talba tar-rikorrenti hija sabiex din il-Qorti tiddikara li l-fatti premessi jagħtu lok għal vjolazzjoni tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew l-Artikolu 14, u/jew l-ewwel artikolu tal-Protokoll numru tnax (12) tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi għal dak li jirrigwarda l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropa, kif ukoll l-ewwel artikolu tal-Protokoll numru Tnax tal-Kovenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem – dawn diġà ġew kkonsiderati hawn aktar 'il fuq, u l-Qorti ma għandha xejn x'iżżid ma' dak magħdud.

Għalhekk din il-Qorti sejra issa tikkonsidra jekk seħħitx vjolazzjoni *ai termini* tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni Dan l-Artikolu jipprovdi testwalment hekk:

> ***45***.*(1) Bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikoli (4), (5) u (7) ta' dan l-artikolu, ebda liġi ma għandha tagħmel xi disposizzjoni li tkun diskriminatorja sew fiha nnifisha jew fl-effett tagħha.*
>
> *(2) Bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikoli (6), (7) u (8) ta' dan l-artikolu, ħadd ma għandu jiġi trattat b'mod diskriminatorju minn xi persuna li taġixxi bis-saħħa ta' xi liġi miktuba jew fil-qadi tal-funzjonijiet ta' xi kariga pubblika jew xiawtorità pubblika.*
>
> *(3) F'dan l-artikolu, il-kelma "diskriminatorju" tfisser għoti ta' trattament differenti lil persuni differenti attribwibbli għal kollox jew prinċipalment għad-deskrizzjoni tagħhom rispettiva skont ir-razza, post ta' oriġini, opinjonijiet politiċi, kulur, fidi, sess,orjentazzjoni sesswali jew identità tal-ġeneru li minħabba fihompersuni ta' deskrizzjoni waħda bħal dawn ikunu suġġetti għal inkapaċitajiet jew restrizzjonijiet li persuni*

> *ta' deskrizzjoni oħra bħal dawn ma jkunux suġġetti għalihom jew ikunu mogħtija privileġġi jew vantaġġi li ma jkunux mogħtija lil persuni ta'deskrizzjoni oħra bħal dawn.*

Il-Qorti tosserva l-insenjament tal-Qorti Kostituzzjonali fid-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet **Catherine Curmi v. Avukat tal-Istat et** deċiża fit-22 ta' Ġunju 2023, fejn il-Qorti sabet li:

> *Fir-rigward tal-ilment a bazi tal-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni il-Qorti tqis illi huma fondati l-eccezzjonijiet tal-konvenuti fis-sens illi d-diskriminazzjoni ilmentata mill-attrici m'hijiex ibbazata fuq wahda mir-ragunijiet projbiti mill-Kostituzzjoni. Skont l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni m'hijiex kull tip ta' diskriminazzjoni li hija projbita izda biss dik id-diskriminazzjoni "…attribwibbli ghal kollox jew principalment ghad-deskrizzjoni taghhom rispettiva skont ir-razza, post ta' origini, opinjonijiet politici, kulur, fidi, sess,orjentazzjoni sesswali jew identità tal-generu…" **Peress illi ma jirrizultax illi l-ilment dwar diskriminazzjoni f'dan il-kaz qed isir taht xi wiehed mill-irjus elenkati b'mod ezawrijenti fil-ligi, dan l-ilment huwa wkoll insostenibbli.**[6]*

Kif ukoll id-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Juan Miguel sive Miguel Xuereb et v. L-Avukat tal-Istat** deċiża fid-9 ta' Ottubru 2023, fejn il-Qorti waslet għas-segwenti konklużjoni:

> *41. Fir-rigward tal-ilment a bażi tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni, l-Qorti tqis illi skont l-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni hija projbita dik id-diskriminazzjoni attribwibbli għal kollox jew prinċipalment għad-deskrizzjoni tagħhom rispettiva skont ir-razza, post ta' oriġini, opinjonijiet politiċi, kulur, fidi, sess, orjentazzjoni sesswali jew identità tal-ġeneru. **Peress illi ma jirriżultax illi l-ilment dwar diskriminazzjoni f'dan il-każ qed isir taħt xi wieħed mill-irjus elenkati b'mod eżawrijenti fil-liġi, dan l-ilment huwa insostenibbli.** [7]Għaldaqstant l-ilmenti tar-rikorrenti abbażi tal-Artikolu 45 tal-*

[6] Emfażi tal-Qorti
[7] Emfazi tal-Qorti

Kostituzzjoni u l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea qiegħdin jiġu miċħuda.

Applikat dan l-insenjament għall-każ odjern jirriżulta li fil-mori tal-proċeduri, ir-rikorrent ma ġab ebda prova li turi li l-lanjanza tiegħu hija bbażata fuq xi waħda mill-kawżali elenkati fl-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni.

Jirriżulta li l-bażi tal-allegata diskriminazzjoni tar-rikorrent huwa l-fatt li l-borża ta' studju *de quo* setgħu japplikaw għaliha persuni li kienu studenti attivi bħalu iżda hu ġie eskluż minħabba s-sena li fiha beda l-istudji tiegħu, liema data kienet tippreċedi d-data tal-elegibilità tal-iskema. Isegwi għalhekk li bl-ebda mod ma jista' jingħad li l-allegata diskriminazzjoni tista' tiġi kklassifikata taħt waħda mill-kawżali tal-Artikolu 45 u **b'hekk din il-Qorti ser tkun qed tiċħad it-talba tar-rikorrent anke f'dan ir-rigward.**

GĦALDAQSTANT, għar-raġunijiet fuq imsemmija din il-Qorti qegħda tiddisponi mill-eċċezzjonijiet mressqa kif fuq premess filwaqt illi tgħaddi biex tiċħad it-talbiet kollha rikorrenti.

L-ispejjeż kollha tal-kawża għandhom jkunu a karigu tar-rikorrent.

Onor. Ian Spiteri Bailey
Imħallef

Amanda Cassar
Deputat Reġistratur